

Etický kodex advokáta (usnesení představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku) - komentář

Advokát je při výkonu svého povolání vázán nejen zákony jako všichni ostatní podnikatelé, ale navíc ještě řadou stavovských předpisů, v jejichž spleti nemusí být vždy snadné se vyznat. Jedním ze základních stavovských předpisů je tzv. etický kodex ČAK - usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky. Předkládaná publikace nabízí dosud první ucelený komentář k tomuto předpisu.

„Advokacie není běžným podnikáním, ale je také veřejnou službou,“ upozorňují autoři komentáře a neustále zdůrazňují větší míru odpovědnosti a profesionální etiky, která se po advokátech požaduje jak v jejich profesním, tak do značné míry i soukromém životě. Výklad - ač mnohdy rozveden do nejmenších podrobností - se tak neustále vrací k základnímu leitmotivu povolání advokáta, jímž je hájit zájmy klienta a dbát důstojnosti advokátního stavu.

V komentáři jsou přehledně a podrobně vyložena všechna ustanovení etického kodexu. Velmi cenný je v knize výběr a utřídění zásadních rozhodnutí kárné komise ČAK, která na praktických příkladech nastavují jasné mantinely etického jednání, za jejichž překročení může být advokát kárně, nebo dokonce soudně stíhán.

Autoři v komentáři nastiňují důležité vztahy a souvislosti zákonných i podzákonných stavovských předpisů a upozorňují také na potřebné souvislosti s trestními předpisy. V případě kolize povinností uložených jednotlivými předpisy dávají vždy jasnou odpověď, jak má advokát postupovat, aby se vyhnul případným kárným postihům.

Etický kodex advokáta (usnesení představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku) - komentář

Daniela Kovářová, Tomáš Sokol

Wolters Kluwer ČR, 2019

Publikaci je možné zakoupit >>> [zde](#).

Ukázka z publikace

Čl. 14

Obecné povinnosti k advokátnímu stavu

(1) Převezme-li advokát zastoupení klienta ve sporu proti jinému advokátovi nebo proti společnosti, je povinen o tom a o výsledku sporu bez zbytečného odkladu informovat Komoru.

(2) Advokát je povinen řádně a včas poučit všechny osoby, které se podílejí na jeho

činnosti spojené s poskytováním právních služeb, o rozsahu jejich zákonné povinnosti zachovávat mlčenlivost, a to i v souvislosti se svědeckou povinností takových osob.

K čl. 14

Jde o tematicky poměrně nesourodé ustanovení Pravidel, které spojuje jen téma povinné mlčenlivosti advokáta. Povinnost uložená v odst. 1 je v daném kontextu nepochybně povinností etického charakteru. Vzdáleně souvisí s ustanovením § 28 zák. o advokacii, upravujícím povinnost smírčího řízení, které by mělo primárně proběhnout v případě sporu mezi advokáty. Tuto povinnost rozvádí **usnesení představenstva ČAK ze dne 14. 4. 1998, č. 2/1998 Věstníku, kterým se upravuje smírčí řízení (advokátní smírčí řád)**. Povinnost souvisí i s ustanovením čl. 11, zakazujícím advokátovi jiného advokáta osočit a zahájit proti němu spor bez závažného důvodu. Jde tedy o precizaci povinnosti advokáta chovat se tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu (§ 17 zák. o advokacii). Lze považovat za nesporné, že spory mezi advokáty, pokud by se přemnožily, by nepochybně důstojnost stavu snižovaly. Příkaz uvedený v čl. 14 odst. 1 je ale poněkud problematický, jak bude níže uvedeno.

K uvedené problematice také srov. následující kárné rozhodnutí – **kárný příkaz kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 7. 6. 2016, sp. zn. K 45/2016**: „Je kárným proviněním, jestliže advokát, aniž by byl svým klientem zproštěn povinnosti mlčenlivosti, uvádí, navíc do protokolu Policie ČR, informace o jeho obhajobě a o jejich vzájemných vztazích.“ Za toto jednání byla advokátovi uložena pokuta 45 000 Kč.

Poučovací povinnost advokáta byla také předmětem nedávného **rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2018, sp. zn. 25 Cdo 5819/2017**: „Poučovací povinnost, ač není v zákoně výslovně definována a ani explicitně ujednána ve smlouvě o právní pomoci, je samotnou podstatou výkonu advokacie, prolíná všemi stadii poskytování právní služby a odráží zvýšený standard péče, který advokát jako specialista na právní otázky a postupy musí garantovat, aby dosáhl zamýšleného účinku ve věcech, které pro klienta zajišťuje.“ V odůvodnění nalezneme také judikatorní výklad odpovědnosti za výkon advokacie: „jde o odpovědnost objektivní, bez zřetele na zavinění, je založena na současném splnění všech tří předpokladů (výkon advokacie, vznik škody a příčinná souvislost). Tato koncepce vyžaduje zvýšené nároky, jež jsou kladeny na advokáty jakožto na odborníky vykonávající specializovanou činnost. Z podstaty poskytování právních služeb vyplývá, že advokát je povinen při poskytování právních služeb postupovat s náležitou odbornou péčí. Ta předpokládá iniciativní a samostatný přístup advokáta, poskytnutí potřebných informací klientovi, vysvětlení řešení problematiky, představení možných variant postupu, vyhodnocení jejich výhod i rizik a vyžádání si pokynů (informovaného souhlasu) klienta v případě, že je to potřebné. Pod požadavek čestné a svědomité ochrany při prosazování práv a oprávněných zájmů lze podřadit i tzv. znalostní povinnost a poučovací povinnost.“

K odst. 1

Tento odstavec ukládá advokátovi **hlásit ČAK převzetí zastoupení klienta ve sporu proti jinému advokátovi nebo společnosti** a poté výsledek sporu. Vynecháme-li ne zcela legislativně zvládnutou srozumitelnost textu, protože to, že pojmem „společnost“ je zjevně míněna advokátní společnost, jde v prvé řadě o to, co konkrétně má být ohlášeno. Už zde se projevuje prvý problém této normy. Je asi nesporné, že povinnosti lze ukládat jen na základě zákona. V případě Pravidel je zjevná absence zákonného podkladu pro některé ukládané povinnosti překonávána poukazem na povinnost advokáta

ukládanou § 16 a § 17 zák. o advokacii respektovat i stavovské předpisy, byť rozsah jejich vydávání limituje ustanovení § 53 zák. o advokacii. Tato problematika byla zmíněna již v úvodu k této publikaci. Nicméně konstrukce oprávnění uložit povinnost oznámit spor a její akceptace jako takové neřeší otázku „co se má hlásit“. Z textu normy lze dovodit, že by informace pro ČAK měla obsahovat jméno advokáta, proti němuž je spor veden, a zřejmě oč ve sporu jde. A lze dovozovat, že ČAK nemá jinou možnost než informaci vzít na vědomí. Nicméně to ještě stále není ten největší problém, který uvedená úprava představuje.

Další otázkou je, kdy má být konkrétně informace o sporu předána. Není zřejmé, co je v tomto případě míněno pojmem „bez zbytečného odkladu“. Nicméně zde lze jistou oporu najít v judikatuře. Například v **usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2015, sp. zn. 29 Cdo 2970/2013 (Právní rozhledy, 2016, č. 3, s. 110)** se uvádí následující: „V rozsudku ze dne 10. 12. 2013, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012, Nejvyšší soud (s odkazem na dříve vydaná rozhodnutí Nejvyššího soudu, Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu) formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož z časového určení ‚bez zbytečného odkladu‘ je třeba dovodit, že jde o velmi krátkou lhůtu, již je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či jiného projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu. V každém konkrétním případě je třeba vždy zkoumat, zda dlužník bezodkladně využil všechny možnosti pro splnění této povinnosti, případně jaké skutečnosti mu v tom bránily. Zásadně jde o lhůtu v řádu dnů, maximálně týdnů, v co nejkratším časovém úseku, přičemž v praxi je nutno tento pojem vykládat podle konkrétního případu v závislosti od účelu, který chce zákonodárce konkrétním ustanovením za pomoci takto určené lhůty dosáhnout.“

Jinak řečeno, při striktním výkladu by měl advokát informovat ČAK v řádu dnů od uzavření smlouvy o právní službě. Při volnějším výkladu zhruba ve lhůtě, ale od veřejné deklarace převzetí zastoupení. Přikláníme se k individuálnímu posuzování přiměřenosti a výkladu pojmu „bez zbytečného odkladu“. Něco jiného je zcela evidentní situace, kterou nemusí advokát nijak analyzovat, a něco jiného je například smlouva o právním zastoupení ve věci náhrady škody, v níž potenciálním škůdcem může být i advokát, ale kde je třeba provést analýzu a rozhodnout, vůči komu nárok uplatnit.

Otázkou je, zda stejné pravidlo má platit pro případ, že by advokát převzal právní zastoupení ve věci podání trestního oznámení na jiného advokáta. Po analýze problému se přikláníme k závěru, že nikoliv, resp. ne, pokud k tomu klient výslovně nedá svolení. Tento závěr plyne z několika dílčích zjištění. Především podání trestního oznámení nemusí vůbec nijak souviset se sporem, který klient s jiným advokátem má. V některých případech, a není jich málo, má kdokoliv povinnost oznámit jak přípravu a páchaní trestného činu, tak i to, že již spáchán byl. Postačuje hodnověrná informace. Pak už vůbec nelze hovořit o sporu, ale o zákonné povinnosti.

ČAK jistě může mít zájem na informovanosti o sporech, které jsou vedeny proti advokátům. V některých případech dokonce může obsah informace iniciovat přezkum, zda se advokát nedopustil kárného provinění. Nedomníváme se, že by stejnou informovanost potřebovala ČAK mít o iniciacích trestního stíhání, které případně realizují k tomu kompetentní orgány. Což je další důvod.

Lze si ale naopak představit řadu situací, kdy jakékoliv zveřejnění informace o podezřelém jednání by mohlo ohrozit vyšetřování. I když si to asi žádný z nás nepřeje, nemusí jít jen o případy, kdy se skutek stal a jeho důsledky a důkazy o něm jsou natolik ustálené, že je již nic nemůže ohrozit. Možné je jistě i trestní oznámení, které iniciuje nařízení odposlechu telekomunikačního provozu anebo povolení užít operativně pátrací prostředky či jiné úkony dle § 158 tr. řádu. V takovém případě je utajení velmi zásadním faktorem a bylo by absurdní nutit advokáta, přesněji klienta, aby své podezření takto, byť jen omezeně, publikoval. A současně v případě úniku informací, který ohrozí nebo zmaří vyšetřování, stavět ČAK do role jednoho z podezřelých. O „nadšení“ policistů z takového kroku asi netřeba pochybovat.

Odkazem na klienta byl ale naznačen mnohem zásadnější problém. Povinnost informovat dle čl. 14 odst. 1 se týká advokáta jen jako nositele či zpracovatele určité informace, kterou sděluje klient. Jde tedy o zjevné **prolomení povinné mlčenlivosti** ve vztahu ke klientovi. Podle našeho názoru, jak bude níže zmíněno, toto prolomení není dostatečně legislativně zakotveno.

Složitější může být i splnění povinnosti advokáta informovat ČAK o výsledku sporu. Kromě opětovného průlomů do advokátní mlčenlivosti by advokát měl striktně vzato takovou informaci podat i v případech, kdy klienta do skončení sporu nezastupoval. Což by byl požadavek nesplnitelný, tedy v případech skončení zastupování dříve, než skončí spor, lze na advokátovi nárokovat pouze informaci o tom, že spor sice ještě neskončil, ale jeho zastupování již ano.

Sama povinnost informovat ČAK o převzetí zastoupení ve sporu proti jinému advokátovi je ve své podstatě dost obtížně řešitelným právním paradoxem. Jak již bylo zmíněno, bezvýhradné plnění povinnosti podle odst. 1 totiž může vést k rozporu s povinností advokáta uloženou mu § 21 zák. o advokacii. Lze si představit situaci, kdy advokát přebírá již existující spor, resp. poskytování právní služby v již existujícím sporu proti jinému advokátovi nebo proti advokátní společnosti a přitom výslovný pokyn klienta zní, nikoho o této skutečnosti neinformovat, například proto, že advokát má zatím pouze provádět analýzu situace, vyhledávat možná řešení a navrhnout tato řešení klientovi, resp. provádět řadu jiných činností, včetně zpracování informací, které mu postupně předává klient tak, jak je získává z jiného zdroje či z jiných zdrojů. Přitom, a to je důležité, advokát převzal zastoupení klienta „ve sporu“, jen to zatím nedeklaroval navenek, neboť vzhledem k procesní situaci toho nebylo třeba. Lze si ale představit i mnohem jednodušší situaci, kdy klient bez ohledu na výše uvedené detaily prostě striktně odmítne s předáním informace ČAK souhlasit. V této souvislosti je třeba zmínit, že by zřejmě bylo narušením principu důvěry, kdyby advokát předal informaci ČAK, aniž by předem klienta informoval, že takovou povinnost vůbec má. Považujeme tedy povinnost advokáta vysvětlit klientovi, co mu ukládá čl. 14 odst. 1, za naprosto nevyhnutelnou a absolutní. Pak může logicky přijít výše zmíněná reakce klienta. A hned po ní otázka pro advokáta, jak dále postupovat. Právní normy, které musí advokát zohlednit, si v tomto případě dost značně protiřečí. Na jedné straně je povinností advokáta respektovat stavovské předpisy, o tom není sporu. Na straně druhé má advokát zákonnou povinnost mlčenlivosti. Upravuje ji ustanovení § 21 zák. o advokacii a je zjevné, že v některých případech není advokát touto povinností vázán. Nicméně, nejde o demonstrativní výčet, a tedy dispozitivní normu, ale o výčet výslovný, a tedy normu kogentní. Mezi těmito výjimkami není rozhodně nic, co by legitimovalo postup advokáta, požadovaný ustanovením čl. 14 odst. 1. Mírně samozřejmě, pokud k podání informace klient nedá souhlas. Nesouhlas klienta by na straně jedné bylo možno označit za pokyn, který je v rozporu se stavovským předpisem, a tedy dovozovat, že jím advokát není vázán (§ 16 odst. 1 zák. o advokacii). Na straně druhé to ale nic nemění na tom, že advokát je zbaven mlčenlivostí jen v zákonem výslovně uvedených případech. A nadto podle § 21 odst. 2 zák. o advokacii může advokáta klient zbavit mlčenlivostí prohlášením, které musí mít písemnou formou, musí být adresováno advokátovi případně učiněno v řízení před soudem ústně do protokolu. Přičemž stále platí povinnost advokáta zachovávat mlčenlivost, je-li z okolností případu zřejmé, že ho klient povinné mlčenlivosti zprostil pod nátlakem nebo v tísní.

Zjevně nejde o jednoduchou situaci ani věcně, protože ve hře je důvěra klienta v to, že advokát nebude jednat proti jeho výslovnému pokynu, a nadto ve věci, která je citlivá, minimálně z pohledu klienta. Mnoho lidí ví o práci advokátů a jejich povinnostech hodně málo nebo prakticky nic. Ale povinná mlčenlivost advokáta je notoricky známým faktem.

Nicméně problém má i další aspekty. Především sama advokacie bojuje velmi tvrdě proti jakýmkoliv pokusům rozvolňovat advokátní mlčenlivost. Fakt, že s ní manipuluje prostřednictvím svého stavovského předpisu, argumenty proti prolamování mlčenlivosti advokátů poněkud zeslabuje. Nemůže přece jít o nic tak důležitého, když to lze zrušit stavovským předpisem.

Každý legislativní pokus o zmenšení rozsahu advokátní mlčenlivosti, ať již měl být realizován jakýmkoliv právním předpisem, obsahoval normu, která výslovně měnila ustanovení § 21 zák. o advokacii ve prospěch tohoto zmenšení. I to je zjevným potvrzením faktu, že výčet výjimek z advokátní mlčenlivosti nelze rozšiřovat jinak než prostřednictvím úpravy této normy. Což je fakt, který s velkou pravděpodobností budou shodně vnímat i jiné orgány, pokud by v této věci byly nějak zainteresovány, například orgány činné v trestním řízení nebo orgány Úřadu na ochranu osobních údajů. Poměrně snadno si lze představit rozhořčeného klienta, který se ex post dozví, že advokát o jeho sporu s jiným advokátem reportoval ČAK, lhostejno, zda poté, kdy mu to klient výslovně zakázal, anebo bez toho, že by se o své informační povinnosti zmínil. Kromě povinné mlčenlivosti je ale třeba brát ohled na GDPR, případně nový zákon o zpracování osobních údajů, který do redakční uzávěrky komentáře nebyl schválen (vládní návrh, sněmovní tisk 138). Čímž se opět vracíme k obsahu informace, kterou by měl advokát předat ČAK. Vycházejí z dnešního výkladu pojmu „osobní údaj“ dle zákona č. [101/2000](#) Sb., o ochraně osobních údajů, rozhodně informace o sporu klienta s advokátem osobní údaje obsahovat bude. A nelze ani vyloučit, že na advokáta bude nahlíženo jako na správce osobních údajů. K tomu viz například **rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2011, č. j. 1 As 13/2011-210**, podle něhož: „zákon (pozn. aut.: míněn zákon č. [101/2000](#) Sb., o ochraně osobních údajů) tedy osobu advokáta ze své působnosti nevyklučuje, jelikož se jedná o fyzickou osobu a při výkonu svojí profese osobní údaje nezpracovává výlučně pro svoji osobní potřebu. V řadě, a možná dokonce ve většině případů činnost advokátů představuje ‚nahodilé‘, nikoliv systematické, shromažďování osobních údajů, a tady se na ně skutečně citovaný zákon nevztahuje. Stejně tak ale existují případy, kdy advokáti zpracovávají osobní údaje systematicky, protože pokud by tak nečinili, nehájili by dostatečně zájmy svého klienta.“ O náhledu Slovenské advokátní komory na postavení advokáta v rámci realizace GDPR viz komentář k čl. 12 odst. 3.

O tom, že jméno klienta a informace o jím vedeném sporu jsou osobním údajem, a dokonce dost možná citlivým údajem ve smyslu citovaného zákona, spor být nemůže. Totéž pak platí i pro GDPR. Neoprávněným podáním informace advokát může porušit povinnou mlčenlivost, kterou má podle úplně jiného zákona - aktuálně podle § 15 zák. č. [101/2000](#) Sb., o ochraně osobních údajů, a současně podle čl. 32 GDPR.

Ne však dost na tom. Podle § 180 odst. 2 tr. zákoníku bude potrestán ten, kdo byť i z nedbalosti poruší státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti tím, že neoprávněně zveřejní, sdělí nebo zpřístupní třetí osobě osobní údaje získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají. Že poskytnutá informace dle čl. 14 odst. 1 by zřejmě byla osobním údajem, o tom není sporu. Zda je advokát správcem ve smyslu zákona č. [101/2000](#) Sb., o ochraně osobních údajů, je naopak v tomto případě zcela bez významu. Pokud se nespokojený klient, pravděpodobně už asi bývalý, obrátí na orgány činné v trestním řízení, pak půjde pouze o to, jak ony výše zmíněný zákonný paradox vyřeší. Je dost velká pravděpodobnost, že analýzu uzavřou s tím, že advokát věděl, jaká je konstrukce jeho povinné mlčenlivosti, a že výjimky z ní jsou v ustanovení § 21 zák. o advokacii výslovně a taxativně uvedeny, věděl též o tom, že podání informace, které mu ukládá stavovský předpis, mezi těmito výjimkami není, a přesto konal, jak konal. Pak už zbývá jen posouzení, zda klientovi způsobenou újmu bude možné považovat za újmu vážnou. Tento pojem komentář k trestnímu zákoníku (Šámal a kol., 2012, s. 1794) charakterizuje takto: „Vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají, může být poškození na právech a oprávněných zájmech v majetkové oblasti, např. poškození utrpí ztráty v podnikání, přijde o zakázky, sníží se mu jeho příjmy, i nemajetkové oblasti, tedy na pověsti, v rodinném životě, v zaměstnání apod. Zda se skutečně jedná o vážnou újmu na právech nebo právem chráněných zájmech, je nutno posoudit se zřetelem k okolnostem konkrétního případu, zejména se zřetelem k tomu, o jaké právo či právem chráněný zájem šlo, jaká byla intenzita újmy na tomto právu či právem chráněném zájmu a jaké následky to mělo pro poškozeného, zejména zda šlo o škodlivý následek

lehce nebo obtížně odstranitelný, popř. již zcela neodstranitelný.“

Bude-li tento znak trestného činu považován za naplněný, logicky bude i dáno podezření, že advokát naplnil po formální stránce skutkovou podstatu uvedeného trestného činu. Pikantní ozdobou této situace bude, pokud trestní oznámení s obdobným rozbohem, jaký podáváme, sepíše jiný advokát a pochopitelně podání trestního oznámení ČAK neoznámí. K tomu pak, jak bude níže zmíněno, nelze zapomenout ani na trestní odpovědnost právnických osob, takto advokátních společností.

Není nic příjemného v rámci komentáře k stavovskému předpisu ČAK, psaného navíc advokáty, vybízet k nerespektování části tohoto předpisu, ale v tomto případě asi nejde jinak. Jednat podle instrukce obsažené v čl. 14 odst. 1 může být pro advokáta dost nebezpečný podnik.

Nejde ale „jen“ o porušení povinné mlčenlivosti, vyzrazení osobních údajů, závažnou újmu a trestní sankci. Výše zmíněný vládní návrh zákona o zpracování osobních údajů (tisk č. 138), který má navazovat na GDPR, za porušení povinnosti správce počítá s pokutou až 10 milionů Kč v případě porušení zákazu některého z ustanovení čl. 25 až 39 GDPR. Přitom čl. 32 GDPR zpracovateli osobních údajů ukládá přijmout vhodná technická a organizační opatření, aby zajistil úroveň zabezpečení odpovídající danému riziku.

Poukaz na nebezpečí hrozící advokátovi ze strany GDPR a doprovodného zákona stejně jako upozornění na možné trestněprávní aspekty jsou jen sekundární důvody k velmi kritickému přístupu k informační povinnosti advokáta dle čl. 14 odst. 1 Pravidel. Zásadní je princip důvěry mezi advokátem a klientem a na tomto základě důvěrnosti informací, které klient advokátovi předává. Ten by byl svévolným podáním informace o sporu proti jinému advokátovi, anebo dokonce podáním informace v rozporu s pokynem klienta, dost zásadně porušen. Nelze tedy než doporučit advokátovi, na něhož se obrátí potenciální klient s žádostí o poskytnutí právní služby ve sporu proti jinému advokátovi anebo advokátní společnosti, aby v rámci přejímání zastoupení klientovi vysvětlil svou stavovskou povinnost informovat o sporu ČAK a požádal jej o zbavení mlčenlivosti předepsaným způsobem. Pokud klient odmítne souhlas vydat, nezbyvá než respektovat § 21 zák. o advokacii.

K odst. 2

Povinnost advokáta řádně a včas poučit v odst. 2 uvedené osoby o rozsahu jejich zákonné povinnosti zachovávat mlčenlivost, a to se všemi představitelnými právními důsledky, lze snad do určité míry považovat za pravidlo etického charakteru, spíše se však přikláníme k tomu, že jde o striktní právní povinnost plynoucí z povinnosti advokáta chránit důvěrnost informací, předaných klientem. A to pak zase souvisí s povinností chránit práva klienta, uloženou § 16 odst. 1 zák. o advokacii. Opomenout nelze ani povinnost advokáta chránit osobní údaje klienta. Jak výše uvedeno, zveřejnění osobních údajů klienta může být postiženo nejen jako přestupek, ale i jako trestný čin, což jsou sankce v rámci zákona o advokacii a z něj odvozených předpisů a norem dost neobvyklé.

Povinnost mlčenlivosti ukládá zaměstnancům advokáta, sdružení nebo advokátní společnosti, případně dalším osobám zúčastněným na poskytování právní služby § 21 odst. 9 zák. o advokacii. Vycházíme-li z principu, že neznalost zákona neomlouvá, bylo by možné pokládat čl. 14 odst. 2 za nadbytečný, protože je prostě primárně povinností těch, kteří vstupují do zaměstnaneckého poměru či jiného právního vztahu k advokátovi nebo společnosti, aby se s rozsahem svých povinností sami seznámili. Naproti tomu, a v tom je zřejmě etický rozměr povinnosti ukládané čl. 14 odst. 2, z pohledu klienta, jehož důvěrnost informací svěřených advokátovi byla porušena, je zcela nezajímavé, že k tomu došlo proto, že zaměstnanec advokáta se se svými povinnostmi neseznámil, ač tak nepochybně učinit měl, ale bude činit odpovědným advokáta. Je otázkou, zda pokud by se na základě

protiprávního stavu, který byl vyzařením vyvolán, klient domáhal náhrady materiální či nemateriální újmy, mohl by se advokát vyvinut poukazem na to, že zákon jasně jeho zaměstnanci ukládá povinnost. Pokud je tedy někdo odpovědný za protiprávní následek, pak to je zmíněný zaměstnanec, jestliže jej vyvolal nerespektováním této povinnosti a samozřejmě je-li zde příčinná souvislost mezi jeho jednáním a zmíněným protiprávním následkem. Vnímáno prizmatem opakovaně zmiňovaného nálezu Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2018, sp. zn. I. ÚS 3021/17, který stvrdil vnímání Pravidel jako relevantních právních norem, by mohlo k naplnění znaku protiprávnosti i k založení příčinné souvislosti postačovat i to, že advokát svého zaměstnance náležitě neinstruoval. A to bez ohledu na to, jaké povinnosti zaměstnanci ukládá zákon.

Nad rámec tohoto prostého konstatování je ale třeba zmínit ještě několik dalších velmi důležitých skutečností. Především je mimo vši pochybnost, že pokud by zaměstnanec nebo jiná osoba uvedená v § 21 odst. 9 zák. o advokacii porušila povinnou mlčenlivost a bylo zřejmé, že předtím nebyl tento zaměstnanec advokátem řádně a včas poučen o rozsahu jeho zákonné povinnosti zachovávat mlčenlivost, nepochybně by to zřejmě mohlo být považováno za kárné provinění, právě vzhledem k existenci čl. 14 odst. 2.

Je tu však ještě aspekt trestněprávní. Bylo již dostatečně doloženo, že advokát pracuje též s osobními údaji. Trestněprávní aspekty možného zveřejnění osobních údajů byly analyzovány výše.

Vyjdeme-li z faktu, že sice na jedné straně zákon o advokacii ukládá zcela výslovně a srozumitelně povinnost mlčenlivosti i zaměstnancům advokáta, ovšem na druhé straně zmíněné ustanovení čl. 14 odst. 2 ještě speciálně ukládá advokátovi povinnost tyto osoby řádně a včas poučit, pak si lze poměrně snadno představit konstrukci odpovědnosti za nedbalostní jednání, spočívající v tom, že advokát tuto povinnost řádně a včas nesplnil. A v důsledku toho došlo ke zmíněnému následku, čímž ovšem musí být nikoliv pouhá újma na právech, ale jak už také výše zmíněno, vážná újma. V případě sdělení osobních údajů ČAK v rámci povinnosti uložené čl. 14 odst. 1 si lze představit, že dojde k újmě na právech klienta, nikoliv však k újmě vážné. K vážné újmě má ale jistě blíže zveřejnění osobních údajů indiskrecí zaměstnance či jiné osoby podílející se na činnosti spojené s poskytováním právních služeb. S velkou pravděpodobností by šlo o zveřejnění v pravém slova smyslu, tedy blíže neurčenému okruhu osob.

Lze samozřejmě ještě uvažovat o určité diferenci z hlediska míry poučovací povinnosti dle čl. 14 odst. 2 mezi zaměstnancem – koncipientem, tedy absolventem právnické fakulty, u kterého lze již tímto samotným faktem absolutoria presumovat alespoň obecnou vědomost o tom, co je advokátní mlčenlivost, a zaměstnancem či zaměstnankyní přijatými pro práci kancelářské povahy, pro práci v recepci advokátní kanceláře anebo pro technické služby, uklízení atd. V případě této druhé alternativy zcela jistě nelze předpokládat, že bude existovat apriorní představa o povinné mlčenlivosti, a do jisté míry lze vyslovit pochybnosti o tom, že se minimálně někteří z těchto pracovníků dokážou orientovat v právních předpisech do té míry, aby se se svými, z hlediska běžného zaměstnaneckého poměru poměrně specifickými povinnostmi sami seznámili. Požadavek vyjádřený čl. 14 odst. 2 je tedy více než důvodný a přiměřený.

Jak ale bylo již uvedeno, ustanovení § 180 odst. 2 tr. zákoníku umožňuje postih nedbalostního jednání. To, že zaměstnanec nebyl poučen o své zákonné povinnosti zachovat mlčenlivost o všem, co se v souvislosti s výkonem zaměstnání dozvěděl, by zřejmě mohlo být kvalifikováno jako nedbalost.

Byl-li však již zmíněn trestněprávní či možný trestněprávní aspekt celé záležitosti, nelze skončit u trestního zákoníku. Nutno zmínit i zákon č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, a konkrétně pak jeho konstrukci přičítání protiprávního činu spáchaného fyzickou osobou osobě právnické, což je podstata konstrukce trestní odpovědnosti právnické osoby. A o tom, že právní službu může poskytovat i právnická osoba, není pochyb. Na druhé straně asi není smyslem

této publikace podrobněji analyzovat konstrukci trestní odpovědnosti právnické osoby. Podstatné je, že trestní odpovědnost právnické osoby může být založena přičtením protiprávního jednání, jehož se dopustil zaměstnanec této právnické osoby nebo osoba v obdobném postavení, pokud se protiprávního činu dopustila v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti. Spáchání trestného činu lze právnické osobě přičíst dle § 8 odst. 2 písm. b) zák. o tr. odpovědnosti p. o., mimo jiné také proto, že orgány právnické osoby nebo vedoucí pracovníci právnické osoby neprovedli taková opatření, která měli provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedli povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinili nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následku spáchaného trestného činu. O tom, že advokát je osobou uvedenou v § 8 odst. 1 písm. a), b) nebo c) zák. o tr. odpovědnosti p. o., tedy zjednodušeně řečeno zmíněným vedoucím pracovníkem ve vztahu k zaměstnanci právnické osoby - advokátní kanceláře, nemůže být pochyb. A zřejmě by bylo obtížně vyvratitelné, že pokud advokát řádně a včas nepoučil svého zaměstnance o povinnosti zachovávat mlčenlivost, lze dospět k závěru o tom, že nesplnil povinnost, kterou po něm lze spravedlivě požadovat. Ustanovení § 8 odst. 5 zák. o tr. odpovědnosti p. o. pak ještě dává právnické osobě možnost se trestní odpovědnosti zprostit, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu zabránila. Opět nastupuje již výše zmíněná konstrukce, totiž že v případě porušení čl. 14 odst. 2 by stěží bylo možné hovořit o tom, že advokát vynaložil veškeré úsilí, které na něm bylo možné spravedlivě požadovat, aby zabránil úniku osobních údajů klienta v důsledku indiskrece jeho zaměstnance.

V této souvislosti považujeme za nutné upozornit na metodiku posuzování preventivních opatření právnických osob dle § 8 odst. 5 zák. o tr. odpovědnosti p. o., kterou zpracovalo Nejvyšší státní zastupitelství (online, 2018). Jde o nejaktuálnější materiál, k němuž bude nejspíš vedena diskuse, nicméně pohled Nejvyššího státního zastupitelství na tuto problematiku je z něj patrný. A také to, že případné poučení zaměstnance před řadou let zřejmě k vyvinění nestačí. Za žádoucí lze považovat cyklická proškolení.

Přihlédneme-li v této souvislosti i k GDPR, které samo ukládá správcům a zpracovatelům osobních údajů řadu preventivních ochranných povinností (přičemž, jak už bylo opakovaně zmíněno, pro tuto chvíli není třeba se zabývat tím, zda ve všech případech lze advokáta považovat za správce či zpracovatele osobních údajů, nicméně i podle stanoviska ČAK pravděpodobně ne-li vždy, tak v řadě případů ano), jde o další právní předpis, který ukládá speciální povinnosti při ochraně osobních údajů. A logicky tou základní z nich je náležité poučení zaměstnanců právnické osoby anebo zaměstnanců advokáta, protože pokud jde o GDPR, to nedopadá jen na právnické osoby, ale ukládá samozřejmě stejné povinnosti i osobám fyzickým, pokud jinak vyhovují definici správce či zpracovatele osobních údajů.

K otázce mlčenlivosti srov. také **rozsudek ESLP ze dne 24. 5. 2018 ve věci Laurent v. Francie, stížnost č. 28798/13**, podle něhož je „korespondence mezi obhájcem a klientem důvěrnou komunikací chráněnou čl. 8 Úmluvy“.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [ESG Simple jako praktická opora pro ESG reporting malých a středních podniků](#)

- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [V lednu přišel šok. Ze seznamu zmizely tisíce soudních překladatelů](#)
- [Koupě nemovitosti v Rakousku: vedlejší náklady v praxi](#)
- [Legal Innovation Day 2026: Praktické využití umělé inteligence v právní praxi](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Kultura jako prestižní benefit: Proč by právní firmy měly sázet na „inteligentní zážitky“? Rozhovor s JUDr. Martinou Jankovskou](#)
- [Wolters Kluwer uvádí na český trh AI právní pracovní prostor Libra s integrovaným obsahem ASPI](#)